

Protokół nr 2 /2010 z posiedzenia Krajowej Rady Konsultacyjnej do Spraw Osób Niepełnosprawnych w dniu 5 sierpnia 2010 r.

W spotkaniu uczestniczyli członkowie Rady zgodnie z załączoną listą obecności oraz:

- Pan Jarosław Duda Sekretarz Stanu w MPiPS Pełnomocnik Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych,
- Pan Marek Plura Poseł na Sejm RP
- Pani Teresa Hernik Dyrektor Biura Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych,
- Pani Alina Wojtowicz-Pomierna – Zastępca Dyrektora Biura Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych,
- Wojciech Skiba Prezes Zarządu PFRON
- Dalia Ujazdowska-Kowalik – Wieloosobowe Stanowisko ds. Komunikacji Społecznej i Dialogu Społecznego w Biurze Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych.

Nieobecność usprawiedliwili: Pani Urszula Majtyka, Pan Jarosław Iwaszkiewicz, Pan Rafał Gużkowski.

Pan Michał Tomczak Przewodniczący Rady przywitał członków Rady, Dyрекcję Biura, Pana Jarosława Dudę Sekretarza Stanu, Pełnomocnika Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych, Pana Posła Marka Plurę oraz Pana Wojciecha Skibę Prezesa PFRON.

Pan Przewodniczący przedstawił porządek posiedzenia:

- Wręczenie powołania nowemu członkowi Rady,
- Nowelizacja ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,
- Przyjęcie protokołu Nr 1 z poprzedniego posiedzenia,
- Sprawy wniesione i wolne wnioski.

Pan Minister wręczył powołanie do Rady przedstawicielowi Polskiego Związku Głuchych Pani Kajetanie Maciejskiej-Roczan nowemu Prezesowi Związku.

Pan Przewodniczący jeszcze raz podziękował Panu Posłowi za przybycie na posiedzenie Rady i poprosił o przedstawienie prezentacji zmian do ustawy.

Pan Poseł Marek Plura podziękował członkom Rady za umożliwienie przedstawienia poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz

zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. Pan Poseł przypomniał, że projekt ten został złożony do laski marszałkowskiej 2 tygodnie temu został mu nadany druk sejmowy i obecnie trwają prace konsultacyjne nad tym projektem. Pan Poseł ma również nadzieję w imieniu posłów wnioskodawców, że będzie dane przystąpić do prac nad tym projektem na pierwszym, po wakacyjnej, przerwie posiedzeniu czyli około 20 września br.

Projekt tej ustawy powstał w obliczu znaczącego wzrostu zatrudnienia osób niepełnosprawnych. W związku z czym wzrosły wydatki PFRON wynikające z zapisu ustawy.

Pan Poseł poprosił Pana Wojciecha Skibę Prezesa Funduszu aby przedstawił aktualną sytuację Funduszu.

Pan Wojciech Skiba przypomniał, że w ciągu ostatnich miesięcy a w zasadzie od roku 2008 do chwili obecnej wzrosła liczba beneficjentów systemu SOD. W chwili obecnej jest to około 250 tys. zarejestrowanych w systemie. Tendencja jest wzrostowa zarówno na otwartym rynku pracy jak i w zakładach pracy chronionej. Dodatkowo rośnie liczba osób niepełnosprawnych prowadzących własną działalność gospodarczą, które otrzymują refundację składek na ubezpieczenie społeczne. W zakresie wydatków obligatoryjnych Fundusz ma stały wzrost. Szacuje się, że w bieżącym roku oba te tytuły to będzie kwota blisko 3 mld 100 mln zł. Przy całkowitych wydatkach Funduszu na poziomie 4,5 mld zł. Zarząd Funduszu ma świadomość, że nie uda się uzyskać zakładanego poziomu z tytułu wpłat obowiązkowych od zakładów pracy, które nie zatrudniają osób niepełnosprawnych. Ta kwota niedoboru będzie rzędu 100 -150 mln zł. Jeśli te dwie sprzeczne tendencje nałożą się na siebie czyli wzrost wydatków obligatoryjnych czyli to co PFRON musi wypłacić – plus pomniejszone wpływy to konieczność zmian jest niezbędna. Pracodawcy korzystają też z przywileju jakim jest pomniejszenie należnej składki na PFRON z tytułu zakupu towarów lub usług w zakładach pracy chronionej. Ta kwota pomniejszeń średnio rocznie od wielu lat wzrasta w tempie od 10 do 13% rocznie. Suma naliczanych ulg w ciągu roku zbliża się do 600 mln zł. Ustawa w niezmienionej formie przewiduje zrównanie rynku w górę. Obliczyliśmy, że w przyszłym roku jeśli nic się nie zmieni Fundusz na SOD będzie potrzebował 3 mld 474 mln zł. Plus 187 mln zł. na refundację składek. To są wydatki obligatoryjne. Oznacza to, że pozostałe zadania ustawowe, które są fakultatywne byłyby realizowane w znikomym stopniu. Nie będzie programów celowych i nie będzie możliwości finansowania zadań realizowanych przez samorządy powiatowe i wojewódzkie. Nie starczy środków nawet na zapisany 90% udział w finansowaniu wtz i zaz-ów. Ten udział spadłby do 50-60% resztę

musiały by pokryć samorządy. Również kwota dofinansowania dla organizacji pozarządowych uległa by drastycznemu obniżeniu. Konieczność zmian jest niezbędna i natychmiastowa.

Pan Minister zwrócił się do członków Rady aby z całą rzetelnością i odpowiedzialnością podeszli do konieczności przeprowadzenia gruntownych legislacyjnych zmian w ustawie po to by ratować system. Na przestrzeni dwóch ostatnich lat jest to 50 tys. nowych zarejestrowanych w SOD-zie miejsc pracy. Pełnomocnik i Rząd jest od tego aby dbać o zrównoważony rozwój wszystkich obszarów zapisanych w ustawie. Ten rok dla samorządów i organizacji pozarządowych jest bardzo trudny. Stąd też niezbędna potrzeba dokonania tych zmian. Sygnalizowaliśmy tą sprawę na Komisji sejmowej o potrzebie naniesienia konkretnych zmian. Zdecydowaliśmy się wspólnie na taką ścieżkę poselską aby przyspieszyć cały proces.

Pani Barbara Pokorny zgłosiła zastrzeżenia co do przedstawionych materiałów w formie tabel dot. wyliczeń dofinansowań w latach 2011-2013.

Pan Przewodniczący wyjaśnił, że udostępnione wcześniej materiały nie są opracowane w PFRON.

Pan Jerzy Szreter zaproponował przedstawienie symulacji przewidywanych zmian w ustawie. Jak również wykorzystać ten czas na przeprowadzenie konsultacji aby na komisji sejmowej móc skuteczniej dyskutować nad proponowanymi zmianami.

Pan Minister przypomniał, że w momencie kiedy projekt ustawy wisi na stronie i otrzymał numer poselski to oznacza rozpoczęcie konsultacji.

Pan Poseł Marek Plura potwierdził, że od momentu kiedy projekt został opublikowany i jest na stronie Sejmu już spływają opinie od pracodawców. Pan Poseł zaznaczył, że tryb prac parlamentarnych nad każdym projektem ustawy sprzyja aby w tym projekcie pojawiały się wszelkie możliwe i rozsądne zmiany. Do tego celu zostanie specjalnie powołana podkomisja, której prawdopodobnie Pan Poseł będzie przewodniczył. Pan poseł pokrótce przedstawił proces legislacyjny.

Pan Poseł Marek Plura przedstawił prezentację poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.

Prezentacja w załączeniu

Pani Barbara Pokorny zadała pytanie dlaczego tylko zakłady pracy chronionej mają podnieść do 50% wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych a otwarty rynek pracy, który jest tak promowany nie zwiększy zatrudnienia z 6% na np. 8%?

Pan Prezes Wojciech Skiba oświadczył, że już w ubiegłym roku był za wprowadzeniem wypłat powyżej 6%. A on zgodnie z konstytucyjną zasadą równości musi dotyczyć wszystkich podmiotów więc także zpch. Pan Prezes uważa, że za pierwsze 6% nikt nie powinien otrzymywać dopłat z SOD-u również zpch.

Pani Alina Wojtowicz-Pomierna Zastępca Dyrektora Biura zwróciła uwagę na jeden aspekt związany z obecnym systemem - nie ma takiej możliwości, żeby Fundusz finansował jednorazowo pracodawcę który osiągnął wskaźnik 6 % zatrudnienia, a który do tej pory płacił na PFRON, gdyż nie będzie osiągnięty efekt zachęty. Dopiero po osiągnięciu tych 6% , każdy następny zatrudniony mógłby być finansowany po sprawdzeniu czy efekt zachęty został zrealizowany.

Pani Alina Wojtowicz-Pomierna wyjaśniła również, że przy nowelizacji wprowadzającej nowe zasady finansowania wynegocjowano z Komisją Europejską, że osoby niepełnosprawne finansowane przed zmianą systemu będą finansowane nadal.

Dyskusja

Pan Poseł Plura oświadczył, że ta zmiana odzwierciedla wolę wnioskodawców jest to zmiana systemowa, która zakłada dalsze zmiany systemowe zwłaszcza w roku 2013 nad którymi będziemy pracować co do tego aby zakład pracy chronionej był taką formą działalności rynkowej, która charakteryzuje się wyższą niż te 50% koncentracją pracowników niepełnosprawnych, a także tym, że zatrudnione będą osoby ze znacznym i umiarkowanym stopniem niepełnosprawności. To jest początek tej tendencji.

Pani Barbara Pokorny uważa, że jest to krok wstecz.

Pan Adam Kondzior stwierdził, jeżeli zakłady pracy chronionej zostaną tak obciążone to po co im status? otwarty rynek pracy nie ma takiego obciążenia.

Pani Barbara Pokorny poprosiła aby dać możliwość zpch wyjść na otwarty rynek pracy.

Pan Wojciech Skiba poinformował, że ponad 90% zakładów pracy chronionej zatrudnia ponad 50% osób niepełnosprawnych. Następna kwestia to podniesienie czasu pracy osób z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności. Dla pracodawców te osoby są mniej atrakcyjne.

Pani Dagmara Korbasińska przypomniała, że lekarz medycyny pracy dopuszczając osobę niepełnosprawną z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności do pracy jeżeli będzie taka sytuacja, że jej stan zdrowia nie pozwoli na 8 godzinny dzień pracy będzie zaznaczał w orzeczeniu.

Pan Przewodniczący Rady podsumował dotychczasowe wnioski.

Pani Krystyna Mrugańska zadała pytanie jakie warunki musi spełnić zpch aby móc przejść na otwarty rynek pracy. Czy to chodzi o zgromadzony majątek? Czyli zpch chcą się uwłaszczyć mienie na które środki dał PFRON?

Pani Barbara Pokorny wyjaśniła, że chodzi o środki trwałe i zfron, w 2003 roku była już taka możliwość, że zakłady pracy chronionej wychodziły na otwarty rynek.

Pani Małgorzata Węgrzyn przypomniała, że posiedzenie zostało zwołane aby zaopiniować projekt ustawy i ma nadzieję, że wszystkim chodzi o osoby niepełnosprawne. Całe szczęście, że są możliwości zatrudniania osób niepełnosprawnych na wolnym rynku. Przytoczyła przykład z powiatu olkuskiego gdzie młodzi ludzie bardziej cenią sobie wolny rynek niż zpch. Przypomniała jakie środki z PFRON szły na nowe stanowiska pracy. A obecnie jest taka sytuacja, że nie ma pieniędzy na kontynuację programu Trener i około 40 osób z upośledzeniem umysłowym nie może kontynuować pracy. Należy się zastanowić co możemy zrobić i jak pomóc aby PFRON przetrwał. Czy te przedstawione „cięcia” przyniosą realny efekt?

Pan Poseł Marek Plura te rozwiązania będą przedmiotem rozważań posłów pracujących w komisji ale też będą podlegały osądowi publicznemu.

Pan Jerzy Szreter stwierdził, że problemem jest brak środków na rehabilitację społeczną ponieważ ustawa daje pierwszeństwo na ustawowe zadania. Rehabilitacja społeczna powinna być finansowana ze środków dotacji budżetowej.

Pan Przewodniczący przypomniał, że Pan Minister wyraźnie poprosił o opinię dlatego, że jako Pełnomocnik Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych musi przygotować rekomendację dla Rządu, który do propozycji poselskiej może się odnieść. Wnioski, które będą przez Radę przegłosowane jeżeli będą przyjęte zostaną jako stanowisko Rady sformułowane.

Pani B. Pokorny zaproponowała zamrożenie kwoty minimalnego wynagrodzenia.

Pan Piotr Pawłowski stwierdził, że trudno się odnieść bez analizy i informacji czym skutkują wprowadzane zmiany w ustawie. Nie zgadza się również z argumentacją, że rehabilitacja

społeczna powinna być finansowana z budżetu. Rehabilitacja społeczna to organizacje pozarządowe, które przygotowują osoby niepełnosprawne do wejścia na rynek pracy. Zwrócił uwagę na informację zamieszczoną na stronie internetowej POPON-u, że PFRON nie ściąga należności od wszystkich pracodawców, którzy nie zatrudniają osób niepełnosprawnych.

Pan Wojciech Skiba Prezes Funduszu poinformował, że Fundusz współpracuje na bieżąco z instytucjami prowadzącymi rejestry ewidencji oraz z danych zgromadzonych w ZUS-ie i GUS-ie.

Pani Krystyna Mrugalska zasygnalizowała, że 20 lat temu kiedy powstał PFRON była zupełnie inna wizja osoby niepełnosprawnej, zadań, które wobec niej miało państwo.

Państwo powinno mieć określoną strategię wobec osób niepełnosprawnych. Obecnie mówi się ile powinny otrzymać wsparcie pracodawcy zakładów pracy chronionej, o otwartym rynku pracy, który jest przyszłością prawie się nie mówi i nie mówi się o tych zadaniach z zakresu rehabilitacji społecznej które są realizowane z zakresu rehabilitacji zawodowej np. program TRENER PRACY, który jest wprost rehabilitacją zawodową a nie ma na niego pieniędzy i w połowie roku przerywa się dotację i pozbawia się osoby niepełnosprawne wsparcia.

Pan Przewodniczący Rady zaznaczył, że należy dążyć do modelu docelowego , w którym ze środków PFRON nie powinno się finansować rehabilitacji medycznej i turnusów rehabilitacyjnych bo to są zadania innych resortów i powinny być one finansowane z innych źródeł np. ubezpieczenia zdrowotnego. Wszystkie działania samorządów i organizacji pozarządowych mają wpływ na docelową aktywność zawodową osób niepełnosprawnych. Czy to poprzez szkolenia czy za pomocą Trenera czy Asystenta pracy. Od wtz i zaz-y, poprzez programy celowe realizowane przez NGO-sy aktywizuje się osoby niepełnosprawne i finansowaniu takich właśnie zadań powinien służyć Fundusz .

Pan Poseł Marek Plura zapowiedział, że będzie wdzięczny za przygotowanie wniosku o utrzymanie dotacji budżetowej do PFRON. Jest to postulat, który Pan poseł będzie podnosił podczas debaty budżetowej. Ale oczywiście te kwestie oprócz zbiorowej odpowiedzialności parlamentu będą leżały w gestii Ministra Finansów. Pan poseł poprosił członków Rady aby korzystając z trybu zgłaszania uwag i wniosków, zawniioskowali o zwiększenie wsparcia ze strony NFZ w obszarze rehabilitacji leczniczej, która obecnie jest finansowana ze środków PFRON. Pan poseł przypomniał, że w roku przyszłym nie zmieniając prawa nie wnosząc tych

zmian nie będzie żadnego wsparcia dla osób nabywających sprzęt ortopedyczny i pomocniczego za pośrednictwem powiatów co spowoduje wiele dramatycznych sytuacji wśród osób niepełnosprawnych. Nie będzie środków na prowadzenie warsztatów terapii zajęciowej i zakładów aktywności zawodowej, nie mówiąc o likwidacji barier architektonicznych i możliwości wspierania osób niewidomych w zakresie oprogramowania informatycznego oraz nabywania wózków o napędzie elektryczny ponieważ ten asortyment w ogóle nie jest wspierany przez NFZ.

Założeniem tych zmian i etapowości jest takie rozwiązanie, które na początku roku przyszłego czyli w pierwszym roku zmian od stycznia do lipca umożliwiło by płynność PFRON w zakresie ustawowych obowiązków. W drugim kroku zmiany od lipca do końca grudnia powinny pozwolić na to aby Fundusz realizował wsparcie dla samorządów i organizacji pozarządowych na poziomie roku bieżącego. Rok 2012 i zmiany które są wprowadzane w dwóch etapach to osiągnięcie takiej dyspozycji finansowej Funduszu, którą mieliśmy w roku 2009 co pozwoliło by zrealizować omawiane, projektowane i dyskutowane zmiany systemowe. Takie są finansowe założenia tych zmian i chcemy je zastosować w takich krokach choć jest to trudne zwłaszcza dla pewnej grupy pracodawców i innych beneficjentów Funduszu zwłaszcza samorządów i organizacji pozarządowych. Jako wnioskodawcy tego projektu uważamy, że taki tryb takie spowolnienie tych zmian pozwoli na utrzymanie tych zadań, które są realizowane.

Pani Krystyna Mrugalska zwróciła uwagę na art. 25a pkt.2 ustawy - czy to powinno być zadanie Funduszu a nie KRUS czy ZUS gdyż są to socjalne świadczenia.

Pani Mrugalska opowiedziała się również za tym aby PFRON zwiększył katalog obligatoryjnych zadań o rehabilitację zawodową, która wymaga specjalnych programów i bezpośrednio nie dotyczy zakładów pracy chronionej i otwartego rynku pracy. Aby stworzył możliwość tworzenia programów dla osób niepełnosprawnych ze szczególnymi schorzeniami, które to programy pomagały by wejść i utrzymać się na rynku pracy.

Pani Małgorzata Węgrzyn zwróciła się do Pana Posła za utrzymaniem dotacji budżetowej na PFRON na poziomie z roku 2010 roku aby były środki na realizację zadań z tytułu rehabilitacji społecznej.

Pan Jerzy Szreter zgłosił propozycję wydłużenia dla spółdzielni vacatio legis dotyczącego ograniczenia refundacji SOD dla pracowników niepełnosprawnych o ustalonych uprawnieniach emerytalnych oraz podział zfron zwiększyć z 10% do 20% udział PFRON

a resztę niech zostanie w zpch taki procent środków jaki jest wskaźnik zatrudnionych osób niepełnosprawnych w danym okresie.

Dyskusja

Pan Przewodniczący Rady zwrócił się z prośbą do Pana Wojciecha Skiby o przedstawienie skutków finansowych każdej zmiany, która w projekcie poselskim jest zapisana.

Pan Przewodniczący zaproponował podsumowanie propozycji zmian wymieniając każdą propozycję i przeprowadził głosowanie nad każdą z nich oddzielnie . Każda ze zgłoszonych propozycji została przyjętą zwykłą większością głosów Rady i uwzględniona w zestawieniu zmian proponowanych do wprowadzenia w poselskim projekcie o zmianie ustawy.

Krajowa Rada Konsultacyjna ds. Osób Niepełnosprawnych proponuje wprowadzenie do poselskiego projektu o zmianie ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych oraz niektórych innych ustaw następujących propozycji zmian :

- utrzymanie dotychczasowego zapisu Ustawy o minimum 30% dotacji z budżetu Państwa dla PFRON-u , realizacja tego zapisu w rzeczywistości i do tego w pełnej kwocie na samym początku każdego roku budżetowego,
- zwiększenie powyżej 6 % minimalnego obligatoryjnego poziomu zatrudnienia osób niepełnosprawnych u każdego pracodawcy zobowiązanego do takiego zatrudniania Ustawą,
- refundacja kosztów wynagrodzenia płacy osób niepełnosprawnych u pracodawców zatrudniających osoby niepełnosprawne tylko powyżej ustawowego obligatoryjnego poziomu,
- zmiana propozycji zapisu o możliwości pracy przez pracownika niepełnosprawnego z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności w wymiarze 40 godzin tygodniowo , tak aby zmiana ta następowała na jego wniosek (jak przy pracy w nadgodzinach , dozorze i pilnowaniu)
- złagodzenie warunków wyjścia ze statusu zakładu pracy chronionej dla pracodawców posiadających go w momencie wejścia w życie projektu nowelizacji – umożliwienie tym pracodawcom łatwiejszego wyjścia z wysokiego (min. 40 % obecnie) wskaźnika zatrudnienia ON,

- wydłużenie dla spółdzielni vacatio legis dotyczącego ograniczenia refundacji SODiR dla pracowników niepełnosprawnych o ustalonych uprawnieniach emerytalnych o pół roku,
- obniżenie dla ZPCh obowiązkowych z tytułu DEK-II wpłat na PFRON o wskaźnik, zatrudnienia osób niepełnosprawnych w danym miesiącu – nigdy jednak poniżej 20% kwoty wynikającej z DEK-II,
- zwiększenie udziału środków NFZ na rehabilitację medyczną i zaopatrzenie w środki medyczne,
- wykreślić art.25a pkt. 2 Ustawy,
- wprowadzić do Ustawy zadanie obligatoryjne dla PFRON : rehabilitacja społeczno-zawodowa i wsparcie osób z niepełnosprawnością powodującą szczególne trudności w aktywizacji wejściu na rynek pracy i utrzymaniu się w zatrudnieniu.

Ad. 3

Przyjęcie protokołu Nr 2 z poprzedniego posiedzenia.

Protokół został przyjęty przy jednym głosie wstrzymującym.

Protokół sporządziła: Dalia Ujazdowska-Kowalik (08.10.2010 r.)